

Zemědělci mají sami po povodních obrovské škody, ale neváhají pomáhat i ostatním

Počasi v letošním roce dalo zemědělcům zabrat a dvojnásobně to platí o povodních a záplavách, které zpustošily především oblast severní Moravy. V postižených oblastech šlo v první řadě o zajištění bezpečí lidí i zvířat a nyní zemědělci pomáhají s odklizením následků velké vody. Sami však také utrpěli ztráty, škody na plodinách, krmivech pro hospodářská zvířata, budovách nebo technice mohou jít až do jednotek miliard korun. Co by zemědělcům pomohlo, jak pomáhat zvládat situaci ministerstvo zemědělství i o dalších aktuálních tématech mluví prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal, který byl nedávno zvolen viceprezidentem evropské zemědělské nevládní organizace COPA.

Prezident Agrární komory ČR Jan Doležal, který byl nedávno zvolen viceprezidentem evropské zemědělské nevládní organizace COPA.

Foto: archiv AK ČR

Povodňové škody v zemědělství nebudou malé, podle odhadů mohou dosáhnout několika miliard

■ **Letošní rok má poměrně turbulentní vývoj. Můžete připomenout, co se událo?**

Zemědělci jsou na vrtochy počasí zvyklí, ale letošní rok byl v tomto ohledu skutečně extrémní. Po brzkém příchodu jara, které urychlilo vegetační vývoj plodin, přišla v dubnu vlna silných mrazů. Následovaly přívalové deště a v některých oblastech dokonce krupobití. Poškodilo to především ovocné stromy, vzešlou zeleninu nebo vinnou révu, což se ostatně projevilo na letošním úrodě. Škody utrpěli také školkaři. Dopady se nevyhnuly ale ani polním plodinám, což se republikově projevilo na hektarových výnosech řepky, misky také obilovin. Silné deště ve druhé polovině září, které místy přerostly až v katastrofální povodně a záplavy, zase poničily nesklizené brambory a způsobily problémy i zasetým ozimým plodinám, především řepce.

Zemědělci v zasažených oblastech udělali maximum, aby se na tuto místní katastrofu připravili, i když na to měli jen krátký čas. Prioritou bylo samozřejmě zajistit především bezpečí lidí, hospodářských zvířat a třeba i techniky. Zároveň se podíleli na přípravě protipovodňových zábran v obcích a nyní pomáhají s odklizením následků velké vody. Naši pěstitelé a chovatelé tedy letos nemají mnoho věcí, z nichž by mohli mít radost. Snad jen z toho, že přitom všem ještě dokáží třeba pomáhat jeden druhému a ostatním spoluobčanům. Za to je jim podle mého názoru třeba poděkovat.

■ **Jaké škody po povodních odhadujete?**

Od kritického víkendů v polovině září jsme v kontaktu s našimi členy, ať již přes chovatelské a pěstitelské svazy, nebo přes naše krajské organizace. Provedli jsme již také šetření, v němž jsme zjišťovali rozsah škod v zasažených regionech. Plně chápou, že na klikání odpovědí není pro lidi

v zasažených oblastech nejhodnější doba a mají jiné starosti, ale bylo důležité získat co nejvíce informací o aktuální situaci. V rostlinné výrobě jsme nebyli ani v polovině sklizně brambor, sklízela se také cukrová řepa, kukuřice, vinná réva či některé druhy zeleniny a zemědělci začínali se setím ozimých plodin. V živočišné výrobě voda místy zaplavila stáje a bylo nezbytné řešit transport zvířat či přinejmenším záložní zdroje energie. Dále byly poničeny budovy, zemědělská technika, technologie či uskladněná úroda a krmiva pro zvířata. Zemědělci hlásí ztráty především v Jihočeském, Moravskoslezském a Olomouckém kraji. Škody tedy nebudou malé, podle prvních odhadů od našich členů se na jeden subjekt pohybují od desítek tisíc korun až po jednotky milionů korun. Celková částka by pak mohla dosáhnout i několika miliard korun.

Jde nám o to, aby byla nová pravidla pro zemědělské hospodaření snesitelná a nešla nad rámec toho, co po nás požaduje EU

■ **Rýsuje se státní nebo evropská pomoc?**

Vítáme, že ministerstvo zemědělství odložilo některé kontroly Státního zemědělského intervenčního fondu. Zemědělcům to za dané situace velmi pomohlo. Nicméně na záchranu některých podniků to nemusí stačit, zejména těch menších a specializovaných. Věříme, že ministerstvo zemědělství na tyto případy bude pamatovat. Premiér a další členové vlády hlasitě mluvili o 50 miliardách korun, které mělo Česko díky jejich intervencí obdržet od Evropské unie na řešení dopadů škod velkou vodou. Nakonec se po volbách ukázalo, že je to s těmi novými a volnými prostředky tro-

chu jinak. O pomoc z krizové rezervy EU pro zemědělství zatím podle našich informací ministr zemědělství Marek Výborný nepožádal. Neučiní tak alespoň do doby, než budou sečteny škody. Teď jde hlavně o to, aby se k evropským penězům nedostaly jenom státy, které byly rychlejší a naléhavější.

Problém nejsou peníze, ale regulace a byrokracie. Snižovat ji stát nic nestojí, právě naopak

■ **Co dalšího s vládou řešíte, jak to vypadá s plněním požadavků nevládních organizací?**

Jsmo stále v kontaktu s ostatními zemědělskými nevládními organizacemi a chceme, aby to, co vyšlo z předchozích jednání, bylo nakonec splněno. Nyní, v době debat o státním rozpočtu na příští rok, nás bude zajímat především to, jaká bude struktura rozpočtu pro zemědělství, včetně rozdělení slíbených dvou miliard korun, kde s prvním návrhem ministerstva máme trochu problém. Předpokládám nicméně, že nám záměr ministerstva bude vysvětlen na některém z dalších jednání. Jak opakovaně říkám, problém nejsou peníze, ale regulace a byrokracie. Snižovat ji stát nic nestojí, ba naopak. Zemědělcům ve finále nejvíc pomůže, pokud jim nikdo nebude házet klacky pod nohy. Jde nám hlavně o to, aby byla nová pravidla pro zemědělské hospodaření v praxi snesitelná a nešla nad rámec toho, co po nás požaduje Evropská unie, jak ostatně veřejně slibovali ministři zemědělství a financí, mimo jiné třeba po naší poslední schůzce v polovině července. Nálady mezi zemědělci nejsou dobré, i když nyní měli jiné starosti, a nemůžeme vyloučit další protesty.

■ **V čem jsme přísnější, než po nás vyžaduje Brusel?**

Pro nás nepochopitelně ministr Výborný chystá zpřísnění pravidel pro ochranu půdy proti erozi, které má platit od 1. července 2025, tedy již pro osevy ozimů v příštím roce. Proč nepochopitelně? Ochrana půdy proti erozi je řešena již erozní vyhláškou, a je nastavena v porovnání s jinými členskými státy velmi přísně. My teď místo doporučení a trestání případných viníků jdeme cestou restriktivní, kdy je každý zemědělec, jak zaznělo ve filmu Rozpuštěný, vypuštěný, „sprostý podezřelý“. Toto zpřísnění znamená, že na 65 procent orné půdy bude pohlíženo jako na erozně ohroženou, dosud to bylo 25 procent. Chránit půdu před větrnou a vodní erozí je určitě v pořádku a zemědělci to již v rámci svých možností dávno dělají. Nicméně je nezbytné rozlišovat mezi nahodilou erozní událostí, kterou způsobily například extrémní přívalové srážky a jiné nestandardní projevy počasí, a opakovanou erozní událostí. Proto souhlasíme s tím, aby byl potrestán ten zemědělec, který neohospodář v souladu s doporučeními a eroze se u něj opakovaně objeví z důvodu jeho pochybení. Stejně tak by měl pan ministr jako teolog vědět, že trestat je nutné jen hříšníky, a ne ty, u kterých to stát pouze předpokládá. Názory praxe jsou také jiné, že opatření jsou tak omezující, že se jim například pěstování brambor a dalších plodin v novém režimu již nevyplatí. Zpřísnění protierozních opatření by mělo

Na 65 procent orné půdy má být nově pohlíženo jako na erozně ohroženou, dosud to bylo 25 procent

předcházet zlepšení monitoringu v terénu, abychom získali reálnou představu o aktuálním ohrožení zemědělské půdy, a dopadová studie nových pravidel, kterou nám ministerstvo zemědělství slibuje již několik měsíců a stále ne-

ní. To znamená, že nevíme, kolik to celé bude stát nebo třeba kdo a jak to bude kontrolovat. Vláda se však od úřednického stolu nesmyslně rozhodla nastavit násobně přísnější pravidla, než musí dodržovat zemědělci v jiných evropských zemích.

Argument, že se jedná o závěr politické diskuse k programovému prohlášení, neobstojí ze dvou důvodů. Za prvé, půdu zemědělci chrání, protože je to jejich základní výrobní prostředek, ne protože jim to nařizují politici. Za druhé, programové prohlášení psalo pět stran, dnes jsou v koalici jen čtyři. Znamená to, že vláda bez pirátských ministrů a náměstků bude prosazovat pirátské pohrobky?

Chránit půdu před větrnou a vodní erozí je zcela v pořádku a zemědělci to již v rámci svých možností dělají

■ **Nicméně opakovaně zaznívá, že za rozsah povodní a záplav mohou i zemědělci proto, že se nestarají o půdu. Co si o tom myslíte?**

To je nesmysl a nepochopení přírodních jevů. Takový objem vody v tak krátkém čase by nedokázala pojmut ani nejkvalitnější černozem kdekoli na Zemi. Navíc v jedné z nejvíce zasažených oblastí se již několik desetiletí mluví o postavení přehradní nádrže Nové Heřminovy na řece Opavě, která kdýby stála, dokázala by snížit následky povodní pro Krnov a Opavu. Jenomže vybudování této přehrady dlouhodobě z mnoha důvodů vázne. Příliš zeleného aktivismu zkrátka ve finále znamená větší škody pro přírodu než racionální hospodaření. Proto by bylo by dobré, kdyby se ministr zemědělství zachoval podobně, i co se týká plánovaného zpřísnění protierozních opatření. Ostatně v tomto směru nás podpořil ministr financí Zbyněk Stanjura a ujistil nás, že platí jeho slib nejtít v pravidlech pro zemědělce nad rámec EU.

■ **Jak to vypadá s nařízením EU proti odlesňování? Původní záměr chránit tropické pralesy se zvrtil a dopadá na evropské zemědělce.**

Rozumíme a souhlasíme, že je nezbytné zabránit masivnímu kácení pralesů kvůli rozšiřování zemědělské produkce. Nicméně tento problém se týká rozvojových zemí s nižší úrovní ochrany krajiny a její devastací. V Evropě se ale výměra lesních ploch trvale zvyšuje. V Česku se míra zalesnění pohybuje na úrovni 37 procent, což je vysoký podíl. Přitom evropské firmy by měly již za necelých tři měsíce prokazovat, že produkce dřeva, kávy, kakaa, palmového oleje, kaučuku, sóje či skotu a hovězího masa nebyla spojena s odlesňováním. Stále ale nejsou k dispozici potřebné nástroje, tedy slibovaný IT systém ani přesná implementační pravidla. Již jsme veřejně deklarovali, že toto naří-

zení dopadne negativně na všechny články dodavatelsko-odběratelské vertikály, proto jsme se spojili s Potravinářskou komorou ČR, Svazem obchodu a cestovního ČR a dalšími organizacemi a požádali jsme ministra zemědělství, aby se zasadil alespoň o odklad tohoto opatření. A to se ve středu na úrovni Evropské komise podařilo. Ta uznala naše argumenty a nařízení o 12 měsíců odložila.

Určitě se zde nabízí i paralela mezi nedostatečnou přípravou nařízení proti odlesňování a rozšířením ochrany proti erozi. Ani jeden systém není připravený, natož pak bezchybně fungující, a obojí s sebou přinese přebujelou byrokracii a komplikaci podnikání. Na jedné straně se ministerstvo zemědělců u EU zastane, na straně druhé je do nesmyslně přísného národního režimu tlačí.

■ **Je vidět, že problémů je mnoho. Co by zemědělcům pomohlo?**

Počasi je sice nevyzpytatelné, ale stále je to něco, na co jsou do určité míry zemědělci zvyklí. Nevyzpytatelná je ale bohužel i zemědělská politika na národní a evropské úrovni. Všude potřebujeme hlavně předvídatelnost pravidel, ne jejich změnu každé dva roky, a ohled na ekonomickou udržitelnost zemědělského podnikání. Hrozně se divíme, že mladí lidé nechťejí v zemědělství pracovat. Aby také chtěli, když je to neuvěřitelně těžké a nebezpečné a nejdě to od sebe oddělovat. I proto jsem se rozhodl kandidovat do vedení zemědělské nevládní organizace COPA a podařilo se mi ve volbách vybojovat pozici viceprezidenta.

Počasi je sice nevyzpytatelné, ale ještě horší je to se zemědělskou politikou na národní a evropské úrovni

V rámci právě začínajícího nového mandátu prezidia COPA se bude rozhodovat o velmi důležitých věcech, jako je přehodnocení některých cílů Evropské zelené dohody, podmínky asociální dohody s Ukrajinou, rozpočet pro příští Společnou zemědělskou politiku a její další reforma, která má platit od roku 2027, a mnohé další. Členy prezidia tak čeká velké množství důležitých prací pro evropské zemědělství a je rozhodně dobře, že u toho jako Česká republika můžeme být. Bohužel jako zástupce ze střední a východní Evropy jsem zde jediný. Přesto pevně věřím, že dokážeme s ostatními kolegy najít průsečíky v zásadních tématech a zároveň posílíme pozici COPA při vyjednávání dalších podmínek pro evropské zemědělství.

Stranu připravil
Václav Tuček

Partnerem stránky je

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky